



Vreme: 23.07.2026 10:19

Medij: autonomija.info

Link: <https://autonomija.info/raste-broj-novinara-i-aktivista-koji-zbog-pretnji-i-pritisaka-beze-iz-srbije/>

Autori: Branka Dragovic Savic

Teme: Evropska komisija

Naslov: Raste broj novinara i aktivista koji zbog pretnji i pritisaka beže iz Srbije

10047



"Od ilegalno pribavljenog dokaza do njegovog predavanja prvo režimskim medijima, pa tek onda tužilaštvu. I da slučaj već sutra padne, sumnjam da bih bio bezbedan u Srbiji"

Vojni analitičar Aleksandar Radić poslednji je u nizu pojedinaca koji su napustili Srbiju strahujući, kako je objasnio, za sopstvenu ili bezbednost porodice. "Negiramo da je u bekstvu, nema osnova za pritvor", rekao je za RSE njegov advokat Stefan Ćorda, najavljujući žalbu na odluku o pritvoru. Tužilaštvo i sud smatraju da je u bekstvu, pa se osim krivične prijave i određivanja pritvora suočio i sa poternicom. Radić se tereti za pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti tako što je iznosio "lažne tvrdnje" da su vlasti upotrebile takozvani zvučni top na masovnom antivladinom protestu 15. marta 2025. u Beogradu. "A kako mi znamo da se radi o neistinama", pita Vladica Ilić, pravnik iz nevladinog Beogradskog centra za ljudska prava (BCLJP). Ilić postavlja to pitanje s obzirom da, kako kaže, nije završen nijedan postupak kojim bi bilo utvrđeno šta je upotrebljeno 15. marta. Beogradski centar za ljudska prava dobio je više prijava građana koji su su žalili da su osetili posledice upotrebe nekog zvučnog uređaja tokom protesta. Istovremeno je aktivistička grupa Stav objavila da je Interpol odbio zahtev vlasti Srbije za raspisivanjem poternice za šestoro aktivista i studenata iz Novog Sada smatrajući da slučaj ima politički karakter. Oni se duže od godinu dana nalaze u egzilu dok se u zemlji terete za pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije. Branislav Đorđević, jedan od njih, kaže za RSE da u neku ruku oseća da je u političkom izgnanstvu. "Zato što smo fizički izmešteni iz Srbije i nemamo opciju da učestvujemo u političkom životu". Zbog učestalih pretnji smrću, pisac, kolumnista i koautor satiričnog podkasta Marko Vidojković napustio je sa suprugom Srbiju u martu 2023. "Nalazim se definitivno u političkom izgnanstvu zbog političke odluke režima da mi upropasti i ugrozi život zato što sam se usudio da ih kritikujem", kaže za RSE Vidojković. Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) saopštila je da je u prvoj polovini godine četvoro novinarki i novinara otišlo iz Srbije zbog "represije vlasti i prorežimskih medija". Ta asocijacija je navela da je pre njih još dvoje novinara napustilo zemlju na osnovu procena novinarskih udruženja i medijskih asocijacija "da više ne mogu bezbedno da se bave novinarstvom u svojoj državi". Takođe se satirično-humoristička emisija "Mentalno razgibavanje" emituje iz Slovenije, jer se autori Srđan Jovanović i Marko Stepanović, kako su objasnili u emisiji, ne osećaju bezbedno da rade u Beogradu. Televizija Nova je nastavila da prikazuje tu emisiju. Evropska unija nije odgovorila na upit RSE da li ove slučajeve smatra zabrinjavajućim trendom u pogledu slobode izražavanja, vladavine prava i građanskih sloboda. Ali se u dokumentu iz maja ove godine Evropske komisije, kojim se procenjuje napredak u poglavljima vladavine prava, ocenjuje da Srbija nije ostvarila ključni napredak u oblasti vladavine prava, borbe protiv korupcije i slobode medija. Tada je, između ostalog, izražena zabrinutost zbog sve učestalijih napada na novinare, i navedeno je da su zabeleženi pritisci na civilno društvo i medije. Za šta se tereti Radić? Aleksandar Radić napustio je zemlju krajem juna nakon što je provladin tabloid objavio video-snimke njegovog praćenja na kojima je i njegova maloletna kćerka. "Šta učiniti kada je neprijatelja puno i ugroze vam dete? Otišli smo u inostranstvo", naveo je tada. Radić je bio prvi koji je pozvan na saslušanje zbog navoda o upotrebi zvučnog oružja protiv mirnih demonstranata na protestu održanom 15. marta 2025. godine u centru Beograda. Pravnik Vladica Ilić smatra da se Radiću stavlja na teret najšira i najnejasnija moguća





Vreme: 23.07.2026 10:19

Medij: autonomija.info

Link: <https://autonomija.info/raste-broj-novinar-a-aktivista-koji-zbog-pretnji-i-pritisaka-beze-iz-srbije/>

Autori: Branka Dragovic Savic

Teme: Evropska komisija

Naslov: Raste broj novinara i aktivista koji zbog pretnji i pritisaka beže iz Srbije

optužba. "Ja mislim da je Tužilaštvo to krivično delo izabralo da lovi u mutnom, jer nisam siguran ni da oni znaju šta tačno njemu stavljaju na teret", kaže on. Na drugoj strani, predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je 18. jula povodom Radićevog slučaja da "kada znate da je nešto izmišljotina i laž tražite ko je sve i kako to organizovao". "Čudan je taj lanac, ali to je bio jedan od pokušaja da se ljudi navedu na to da što više mrze one (vlast) koji ništa nisu učinili", rekao je Vučić. Vlast je najpre negirala da poseduje zvučni top, zatim su zvaničnici priznali da policija ima sonične uređaje, ali tvrdeći da oni "nikada nisu upotrebljeni". Navode da nisu koristili nedozvoljeno oružje - zvučni top, "potkrepili" su izveštajem Ruske Federalne službe bezbednosti (FSB). Međutim, do danas nije objašnjeno šta se čulo i zbog čega su se demonstranti razbežali, a mnogi od njih imali tegobe. Godinu dana nakon protesta, Više javno tužilaštvo u Beogradu pravi obrt tvrdeći da je došlo do dokaza da su studenti u blokadi planirali da "simuliraju" kako policija upotrebljava zvučni top. Studenti u blokadi demantovali su te tvrdnje navodeći da je to skretanje pažnje sa suštinskog pitanja - šta se dogodilo 15. marta. Na tom odgovoru insistira i Evropska komisija (EK) podsećajući da vlasti moraju da zaštite učesnike okupljanja od povrede ili nasilja. Takođe je Evropski sud za ljudska prava u parilu 2025. godine izdao privremenu meru kojom je obavezao vlasti u Beogradu da spreče upotrebu zvučnog oružja na protestima i sprovedu efikasnu istragu. A postupke zbog događaja 15. marta 2025. pokrenuli su i specijalni izvestioci Ujedinjenih nacija protiv torture i za slobodu okupljanja. Zašto šestoro aktivista u egzilu? Advokati šestoro aktivista i studenata iz Novog Sada objavili su da je Interpol odbio zahtev Srbije za raspisivanjem poternica ne želeći da postupa u slučajevima koji imaju politički karakter. Interpol je u odgovoru za RSE naveo da ta organizacija informacije koje joj dostavi neka od država članica, uključujući zahteve za izdavanje crvene poternice, može pružiti samo u posebnim okolnostima i uz odobrenje te države. U odgovoru se podseća da je pravila Interpola strogo zabranjuju da organizacija preduzima bilo kakve aktivnosti političke, verske, rasne ili vojne prirode. Aktivistička grupa Stav saopštila je 22. jula da odluka Interpola potvrđuje njihove tvrdnje da se protiv njih vodi politički, a ne krivični postupak. Branislav Đorđević kaže da taj proces doživljava u kafkijanskom smislu. "Od ilegalno pribavljenog dokaza do njegovog predavanja prvo režimskim medijima, pa tek onda tužilaštvu. I da slučaj već sutra padne, sumnjam da bih bio bezbedan u Srbiji", naveo je. Dvanaest novosadskih aktivista i studenata tereti se za pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije, kao i pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja. Šestoro od njih se nalazi u inostranstvu gde ih je zateklo hapšenje ostalih članova 14. marta 2025. Povod za optužnicu bio je prisluškivani razgovor o studentskom protestu 15. marta, koji su u javnost plasirali prorežimski mediji. Aktivisti se terete da su dogovarali navodno nasilno sprečavanje rada državnih organa i najviših državnih funkcionera i planirali zauzimanje pojedinih institucija. Branioci aktivista kažu da se u krivičnoj prijavi ne navodi šta je sporno u onome što je rečeno u tom razgovoru, već šta su aktivisti mislili. Ko se od pisaca i novinara našao u riziku? Međunarodni PEN centar je početkom 2023. svrstao pisca Marka Vidojkovića među 115 najugroženijih pisaca sveta. Obrazloženje je bilo da su višegodišnje pretnje Vidojkoviću posledica orkestriranih napada državnih i drugih aktera na pisce i novinare, sa ciljem da učutkaju kritički glas. Vidojković kaže za RSE da je bio izložen "ugnjjetavanju sa najviših političkih pozicija i medija sa nacionalnom frekvencijom". Navodi da je u početku ponekad svraćao u Srbiju, ali da je u martu 2025. u konsultacijama sa međunarodnim ekspertima zaključeno da ga i sam dolazak na granicu sa Srbijom može ugroziti. Vidojković je ostao autor podkasta "Dobar, loš, zao". Radi ga na daljinu, jedan voditelj i gost su u studiju, a on kao drugi voditelj na ekranu. Asocijacija elektronskih medija (ANEM) saopštila je početkom jula da je Vidojković dobio nove pretnje smrću na Fejsbuku, navodeći da je od 2019. formirano skoro 30 predmeta u tužilaštvima povodom pretnji njima dvojici, od kojih je većina bez epiloga. Veran Matić, predsednik Upravnog odbora ANEM-a i koordinator Sigurne linije za novinare, kaže za RSE da je učestvovao u šest slučajeva pružajući pomoć u relokaciji novinara iz Srbije. "Gotovo svi imaju zajedničke karakteristike, godinama su bili izloženi pretnjama smrću, ozbiljnim oblicima ugrožavanja bezbednosti i organizovanim kampanjama targetiranja, dok su počinioci ostajali nekažnjeni", navodi. Matić, koji je i sam bio na meti pretnji i napada, svedoči da su u poslednje dve godine pretnje, kampanje i napadi eskalirali. Navodi primer da je u jednom slučaju pretnje upućivala "osoba koja je već osuđivana za teška krivična dela, a koja se istovremeno pojavljuje kao nasilnik na skupovima vladajuće stranke." "Žrtva je bio medijski radnik iz manjeg mesta, koji je prethodno fizički napadnut tokom lokalnih izbora, kada mu je razbijena kamera", naveo je Matić. On ocenjuje da je najveći problem nekažnjivost zbog pretnji novinarima. Navodi da je prema podacima Vrhovnog javnog tužilaštva, u protekle dve godine evidentiran 271 slučaj napada, pretnji i drugih oblika ugrožavanja bezbednosti novinarki i novinara. "Pravosnažno je okončano svega 12 slučajeva. To znači da je u više od 95 odsto predmeta izostao pravosnažan sudski epilog", kaže Matić. U nedavnoj Rezoluciji Parlamentarne skupštine Saveta Evrope izražena je zabrinutost zbog prekomerne upotrebe sile tokom antivladinih protesta, ali i drugih kršenja ljudskih prava i ugrožavanja slobode medija u Srbiji.





Vreme: 23.07.2026 10:19

Medij: autonomija.info

Link: <https://autonomija.info/raste-broj-novinara-i-aktivista-koji-zbog-pretnji-i-pritisaka-beze-iz-srbije/>

Autori: Branka Dragovic Savic

Teme: Evropska komisija

Naslov: Raste broj novinara i aktivista koji zbog pretnji i pritisaka beže iz Srbije

Rezolucijom se upozorava i na pritiske, napade, targetiranja pripadnika civilnog sektora. Srbija je prema Indeksu slobode medija za 2026. godinu Reportera bez granica rangirana na 104. mesto, od ukupno 180, u grupu zemalja gde je "teška situacija". (Radio Slobodna Evropa/foto: Autonomija)

